

Eesti NSV

TARTU RAJOOONI TÖÖRAHVVA SAADIKUTE NÕUKOGU TÄITEVKOMITEE

OTSUS

9. septembril 1964 a. nr. 99

Tartus

Looduse kaitsest Tartu rajoonis

Looduslikult kaunite kohtade, parkide, põliste puude, rändrahnude ja teiste kaitset vääriivate looduslike objektide säilitamiseks kooskõlas Eesti NSV 7. juuni 1957. a. seadusega "Eesti NSV looduse kaitsest" ning Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi otsusega 28. juulist 1962. a., Tartu Rajooni Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee

o t s u s t a b:

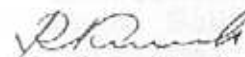
1. Võtta riikliku looduskaitse alla kohaliku tähtsust omavad objektid vastavalt lisale nr.1.
 2. Avaldada otsuse lisana nr.2 riikliku looduskaitse alla võetud vabariikliku tähtsusega objektide nimekiri.
 3. Avaldada otsuse lisana nr.3 riikliku looduskaitse alla võetud vabariikliku ja kohaliku tähtsusega looduse üksikobjektide kaitse korraldamise eeskirjad, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalituse juhataja käskkirjaga nr.80, 29. aprillist 1963. a.
 4. Kohustada kolhooside, sovhooside, asutuste ja ettevõtete juhtkonda, kelle maavalduse piires asuvad riikliku kaitse alla võetud objektid:
 - a) määrata igale objektile selle kaitse ja hooldamise eest vastutav töötaja;
 - b) puistud, pargid, puisteed ja maastikulised objektid hoidma korras ja puhastama kuivanud puudest, okstest ja prahist igal kevadel hiljemalt esimeseks maik.
 5. Massürituste läbiviimine riikliku kaitse alla võetud maastiku üksikelementide ja parkide piires tuleb kooskõlastada rajooni TSN Täitevkomitee looduskaitse komisjoniga.
- Ürituste korraldajatel tuleb ürituste läbiviimise käigus rikutud ja prahistatud kohad korrastada kolme päeva jooksul pärast ürituste toimumist.

6. Looduskaitse objektide ning looduskaitsealaste eeskirjade rikkumise juhtudest informeerida viivitamatult rajooni TSN Täitevkomitee looduskaitsekomisjonile.

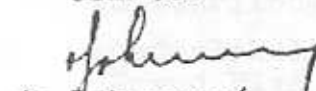
7. Votta teadmiseks, et ametiisikuid ja kodanikke, kes on süüdi looduskaitse eeskirjade rikkumises, kaitse all olevate looduslike objektide rikkumises või hävitamises, karistatakse administratiivkorras rahatrahviga järgmises ulatuses: ametiisikud kuni 50 rublaga, kodanikkuni 10 rublaga. (alus: Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr.9 12.jaanuarist 1963.a. punkt 8).

8. Kontroll käesoleva otsuse täitmise üle panna rajooni TSN Täitevkomitee esimehe asetäitjale ja looduskaitse komisjonile.

9. Käesolev otsus koos lisadega avaldada ajalehes "Edasi".

/R.Kurvits/

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee
esimees

/V.Johanson/

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee
sekretäri aj.kt.

L i s a n r . 1

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee
otsus nr.99, 9.septembril 1964.a.
juurde

Riikliku kaitse alla võetud kohaliku
tähtsusega loodusobjektide loetelu.

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Asukoht	Lühike kirjeldus
1	2	3	4
<u>I Maastiku üksikelemendid</u>			
✓ 1.	Alatskivi maastiku-ala	Alatskivi k/n Alatskivi	Pargimaastiku ala 70,65 ha ulatuses. Koosneb osadest Alatskivi loessipark, Hirveaed, Kodesi mets ja siht, Veskijärv, Punane allikas, Kooljamägi, Lokutamägi, Lästeniidu mägi, 2 linna-mäge, Kalevipoja lingurid. Seotud kultuurilooga ning Kalevipoja muistenditega.
* 2.	Kuningvere järv ja järve läänekalda kaasik	Alatskivi k/n "Kalev" kolhoos	Looduslikult kaunis järv läänekaldal kasvava kaasikuga. Seotud Kalevipoja muistenditega.
✓ 3.	Vaikne järv	Elva k/n, Peedu m/k, Illi v/k kv.nr.99	Kaunis metsajärv Elva linna puhketsoonis. Seotud kultuurilooga
✓ 4.	Illi järved (Suur- ja Väike umbjärv)	Elva k/n, Peedu m/k, Illi v/k kv.nr.111 ja 117	Looduslikult kaunid metsajärved Elva puhketsoonis. Palju valgeid vesiroose
5.	Grupp metsasaludega kaetud kupleid Elva liiviku idaserval	Elva linn ja Elva k/n, Nõo sovhoos	Looduslikult kaunis kuplitik männisaludega (Liivamägi, Mahlamägi, Kullese mägi, Kabelimägi, Leoski mägi) Elva linna puhketsoonis.
✓ 6.	Pangodi järv koos Pikksaare pargi ja Palumägedega (Hurdamäed)	Nõo ja Kambja k/n-d, Pangodi	Lahtederikas järv kuplitahkes maastikus. Palumäe traditsiooniline rahvapidude koht
✓ 7.	Kalevipoja künnivagu	Haaslava k/n, "Kevade" kolh. keskusest 0,3 km. idas	Järskude nõlvadega sügav säilkorg, 0,5 km pikkusel. Seotud Kalevipoja muistenditega
✓ 8.	Maiorg (idanõlv)	Konguta k/n	Maastikuliselt kaunis oru Erumäe ja Alt-Laari linna vahel 400 m ulatuses. Nõlva kalle kohati kuni 40°.

1	2	3	4
✓ 9.	Vellavere järv	Konguta k/n Vellavere kolh.	Looduslikult ilus puhkekoht. Seotud rahvatraditsioonidega ning Kalevipoja muistenditega
✓ 10.	Kullamägi	Konguta k/n Vellavere kolh.	Mäekuppel Kogre järve kaldal, seotud kultuuriloo- ga (A. Reinvald) ja arvukate muistenditega
11.	Seljandikud "Kalevipoja tee"	Kärevere k/n Laeva m/k, Saare v/k, kv. nr. 45	Kitsad, männikuga kaetud m. "peenrad", ümbritsetud soost. Seotud Kalevipoja muistenditega
✓ 12.	Kiigeoru hiiesalu ja ohvriallikas	Mäksa k/n, Kuuste m/k, Kiipuse v/k kv. nr. 44	Põlistest künnapuudest (11 tk) piiratud muistne hiiekoht allika ja "ohvri altariga". Suuremad künnapuud: ü. = 4,17 m ja 3,75 m, k = 18 m ja 19 m.
✓ 13.	Kalevipoja iste e. Kabelimägi	Nõo k/n, Nõo sovh. Vapramäe jaamast 0,3 km.	Oletatav linnamägi, traditsiooniline külapidude ja külakiige koht. Seotud Kalevipoja muistenditega
✓ 14.	Kanahaua sulglohk	Nõo k/n, Vellavere kolh. keskus- est 0,9 km kagus	Omapärane jääaegsete sulavete tegevuse tõttu tekkinud sulglohk, maastikulise kaunis
✓ 15.	Kavilda üldorg	Puhja k/n, Puhja ja Ulila kolh.	Maaliline avar, järsunõlv- like ürgorg 0,5 km ulatu- kahel pool Viljandi maan- teed, Siidri linnamäega
16.	Kavilda allikas	Puhja k/n, Puhja kolh. Viljandi maantee ääres	Seotud rahvatraditsioonidega, muistne ohvriallikas
✓ 17.	Trepimägi	Rannu k/n, Rannu kolh. Vehendi	Astmeline metsaga kaetud rannakõrgendik Võrtsjärve kaldal. Seotud kultuuri- looga. Traditsiooniline rahvapidude koht. Maastiku- liselt väga kaunis
✓ 18.	Mäkumägi	Elva k/n, Elva kolh., Kalme küla	Omapärane segametsaga kaetud mäeseljandik, seotud kultuuriloo- ga. Kasutatakse puhkekohana
✓ 19.	Pähklisaar ja laugasjärved	Tartu k/n, Kastre m/k, Sirgu v/k kv. nr. 31	Kaunis segametsaga soosa. Ümbritsetud arvukatest maalilistest laugasjärve- dest. Tüüpiline soomaasti-

1	2	3	4
II Pargid, metsapargid, puistud			
20. ✓	Elva-Peedu metsapark	Elva linn(koos Peeduga), Peedu m/k, Illi v/k, kv.nr.98, Kulbi-mäe v/k kv.nr.53	Põhiliselt männikud, kujundatud iseloomulikuks metsapargiks. Kasutatav puhkealana
✓ 21.	Õja pere allee ja puud elamu ümbruses	Alatskivi k/n, "Koit" kolhoos, Rupsi küla	Kultuurilooline koht (Juha ja Jakob Liivi kodukoht) Allee istutatud Jakob Liivi poolt
22.	Mäe-Kingsepa kaasik ja Pärna allee	Elva k/n, Elva kolh., Käo	Kultuurilooline koht (Allee istutatud J. Kärna poolt tema sünnikohale)
23.	Kaskede grupp	Elva k/n, Teedla sovhoos, Tammiste osak., Laane pere oues	Väike grupp üle loo aasta vanuseid kaski, seotud kultuurilooga (J. Grünfeldt)
✓ 24.	Vana-Kuuste park	Kambja k/n Kuuste 8-kl. kool	2,5 ha suurune range kujundusega vanem park kunstliku veekoguga, polise pärnaallee
✓ 25.	Unipiha park	Nõo k/n, "Edasi" kolhoos	1,5 ha suurune vabakujunduslik park, ligikaudselt loo a. vanune. Leidub lehiseid, lõhiselehelisi kaski jt. Keskosas 2 tiiki
✓ 26.	Kammeri park	Kambja k/n Kammeri 8-kl. kool	Segastiilis rajatud park lehtpuudest, tiikidega, põlise ja väga dekoratiivse pärnaallee
✓ 27.	Kodijärve park	Kambja k/n Kodijärve Tub. Haigla	Maastikuga hästi seotud 1,3 ha suurune vabakujunduslik park põliste pärnadega
✓ 28.	Erumäe park	Konguta k/n, Erumäe 8-kl. kool	Suur looduslik park, mis omapärane koosneb põhiliselt kaskedest
✓ 29.	Konguta park Kõõksu küla Alatskivi m/k pargimets	Koosa k/n, Alatskivi m/k, kv.nr.:65	34,3 ha suurune 80-100 a. vanune pargimets metskoosseisuga ümbruses, 17 liiki puid, arvukalt eksaote. Vabakujunduslik pargimets lähed vabalt üle loodusliku saaremetsaks
✓ 30.	Konguta park Konguta park koos alleedega	Konguta k/n, Konguta Lastekodu	Segastiilis kujundusega park, keskaegse loosi valdkraavidega. Pargist väljuvad 3 alleed pärnadest ja vahtratest

1	2	3	4
✓ 31. Kadakate allee	Kärevere k/n, Laeva m/k, Palu-põhja	100 m pikkune suurtest kadakatest allee põllutee ääres. Väga dekoratiivne	
✓ 32. Ulenurme park	Lemmatsi k/n Ulenurme sovh. keskus	1,5 ha suurune range kujundusega stiilne park, pärnadenamusega, hästikujundatud keskalleega ning 2 kõrvalalleega	
✓ 33. Kavastu park ja allee	Luunja k/n Emajõe kolhoosi keskus	Suur, maastikuga hästi seotud park Emajõe oruveerul. Pikk allee paralleelselt jõega Tartu-Kavastu teel. Seotud Suure Isamaasõja sündmustega	
✓ 34. Luunja park	Luunja k/n Luunja sovh. keskus	2,5 ha suurune stiilne ning riigirikas maastikuga hästi seotud park Emajõe oruveerul	
✓ 35. Meeksi park	Mehikoorma k/n "Rahvaste Sõpruse" kolh. Meeksi	Avar vabakujunduslik park Rõpina-Mehikoorma teeristal	
✓ 36. Kaagvere park ja puiestee	Mäksa k/n, Kaagvere 8-kl. kool	4,0 ha suurune avar park, lihtsa kujundusega, laskub vahetult Emajõe kaldani. Pargis põliseid künnapuid. Maantee äärestatud dekoratiivse vahtraalleega	
✓ 37. Mäksa park	Mäksa k/n, Nõukogude Armees nim. kolh. keskus	Väga maitsekas suur 4,0 ha vabakujunduslik park, huvitavaalt kujundatud vaadega, 150 a vanuste lehisgruppidega, väga palju dekoratiivpõõsaid. Traditsiooniline rahvapildude koht	
✓ 38. Kaks kuusesalu	Mäksa k/n, Nõukogude Armees nim. kolh. Mäksa-Kastre tee ääres Emajõe kaldal	Maastiku ilmestamiseks istutatud kuusesalud. Seotud Suure Isamaasõja sündmustega (Emajõe forsseerimise koht Eesti Laskurkorpuse poolt 1944.a.)	
✓ 39. Kastre park	Mäksa k/n, Kastre Invaliidide kodu	Maastikuga ning end. mõisahoonetega hästi sobitatud 3,0 ha suurune vana park Emajõe oruveerul. Avarad vaated jõele	
✓ 40. Meeri park	Nõo k/n, Meeri Lastekodu	Suur lehtpuupark, huvitava seotud end. mõisahoonetega. Seotud 1905-06.a. revolutsioonisündmustega	

1	2	3	4
✓ 41. Luke park	Nõo k/n, Luke algkool	Huvitav barakk-stiili elementidega park, ainus sellelaadne rajoonis. Arvukalt tiike, mitmekesiseid alleed.	
✓ 42. Puhja park	Puhja k/n Puhja	Lihtne park asula südames. Puhkeala	
✓ 43. Rannu park koos alleega	Rannu k/n Rannu 8-kl. kool	Range kujundusega suur park, keskosas huvitava alleega, tiigiga keskaegse lossi vallikraavis ning alleedega maantee ääres	
✓ 44. Hiagemäe metsapark	Rõngu k/n, Rõngu sovh. alavist 0,3 km põhja suunas	Suur metsapark mäeseljandikul, maastikus domineeriva esendiga Metsapargis kasvab palju nulg Traditsiooniline rahvapeekoht	
✓ 45. Valguta park	Rõngu k/n, Valguta 8-kl. kool	Lihtsa kujundusega väike park, leidub eksote (valge pöök jne. seotud kultuurilooga (E. Enno sünnikoht). Samas vaatamisväärne kooliaed.	
✓ 46. Rõngu lossimäe park	Rõngu k/n, Valguta kolh.	Suur, kõrgel seljandikul asets. vabakujunduslik park, liigirikas (punased vahtrad, nuld, valge mänd, lehised jne.). Pargis keskaegsed lossivaremed. Seotud hästi maastikuga, Traditsiooniline rahvapeekoht.	
✓ 47. Vesneri park ja puiestee	Tartu k/n, H. Härma nim. kolhoos	Väike põline park, lihtsa kujundusega, iidsete pärnadega ning pika puiestega maantee ääres	
✓ 48. Vasula puiestee	Tartu k/n, Vasula sovh.	1,5 km. pikkune puiestee vaheldest ja pärnadest piki kõrgevoore harja. Maastikus kaugel vaadeldav.	
✓ 49. Tammistu park	Tartu k/n Tammistu Invaliidide kodu	Liigirikas (eriti nulge), lihtsakujuendusega 2,0 ha suurune park tiikidega	
✓ 50. Ilmatsalu park	Tähtvere k/n, Tartu Näidissov. keskus	2,0 km suurune lihtsa kujundusega vana park, põliste pärnadega lõunaküljel, suure tammekeskuse ees. Väike tiigike.	
51. Ulila park	Ulila k/n Ulila Turbatõustus	Lihtne väike park üksikute polispudega	
✓ 52. Võnnu park	Võnnu k/n Võnnu kolhoos	2,0 ha suurune lihtsakujuenduse park. Põhjaküljel huvitav pärnallee. Seotud kultuurilooga (Ph. E. Körber).	

1	2	3	4
✓ 53.	Kurista park	Eõnnu k/n Vonnu kolhoos	1,5 ha suurune vabakujundusli liigirohke park
✓ 54.	Issaku park	Võnnu k/n Võnnu kolhoos	1,0 ha suurune maitsekalt kujundatud vabakujuline väike park kauni kaasikuga suurema kunstliku veehoidla kallastel
✓ 55.	Saadjärve park	Aksi k/n "Avangard" kolh. Saadjär- ve Internaat- kool	Suur, avar park, seotud hästi maastikuga ning koolihoonega, laskub kuni järve kaldani

III Põlised puud

✓ 56.	Jalakas ja lepp	Alatskivi k/n "Koit" kolh. Rupsi küla, Ojapere lähedal	Seotud Juhan Liiviga, kes lapsepõlves armastas eriti viibida lepa juures. Puud kaunikujuliste võradega. Lepp: ü=3,5 m, k.= 17 m.
✓ 57.	Jaani kask	Elva k/n, Elva kolh. Kõo-King- sepa pere juures	Seotud J. Kärneri lapsepõlve ja noorusaastatega
58.	4 Kõivusaare kaske	Kambja k/n, "Vambola" kolh. küti küla, Nuti perest loo m idas	Põlised kased, üksikul künka- arvataval kivikalmel. Seotud rahvapärimestega
59.	Uibo "Koolitare kadakas"	Kambja k/n, Kambja sovh. Paali osak. Polli küla	Dekoratiivne
✓ 60.	2 Kodijärve pärna	Kambja k/n, Kambja sovh. Kodijärve Ote- pää mnt. Ääres	Dekoratiivsed põlispuud
✓ 61.	Kadakas	Luunja k/n Luunja sovh. Pilka osak. Hantsi talu aias	Ü.= 61 sm, k.= 8 m. seotud viulukunstnik Sõrmuse tege- vusega
✓ 62.	Jalakas	Mäksa k/n, Tartu Kliinilise Haig- haraline puu la Abimajand	Üksik, väga dekoratiivne
✓ 63.	Künnapuu	Mäksa k/n, Kaag- vere pargis, kooli ees	Põline puu, dekoratiivne

1	2	3	4
✓ 64. Kask	Mäksa k/n, V. Kingis-sepa nim. kolh. Mäletjärve veski juures, tee ääres	Ü.=3,5 m, k.= 20 m kaunis, hargneva tüvega puu oruveerul	
✓ 65. Vaher	Nõo k/n, Nõo Keskkooli internaat, A. Lätte tn.	Istutatud A. Lätte poolt 1883.a. end. kihelkonna kooli ääres	
✓ 66. Kadakas	Nõo k/n, Nõo sovh. Tämsa osakond	Dekoratiivne	
✓ 67. Kadakas	Rannu k/n, Võrtsjärve kolhoos Mehendi küla	Dekoratiivne	
✓ 68. 2 tamme	Ulila k/n, Uula sovh. Siberi asundus	Ü.= 2,5 m ja 1,65 m, k.= 17 m ja 16 m.	
✓ 69. 3 pärna	Ulila k/n, Ulila	Ü.=1,5 m, 1,7 m ja 2,8 k.= 23-26 m.	
✓ 70. Grupp mände	Ulila k/n, "Kõus" kolhoos	Grupp asetseb Kavilda ürgorgu kaldal, maalili asendilt ning madalate laiade võrade tõttu	
71. Lauliku kuused (3 tk) ja 1 kask	Elva linn, Tombi tn.11	Seotud kultuurilooaga. Kuused istutas A. Reinvald 1903.a.	
<u>IV Kivid, kivikülvid</u>			
✓ 72. Kalevipoja viskekivi	Alatskivi k/n, Alatskivi m/k, kv. nr. Kõdesi metsas	Suur rändrahn Kõdesi sâhi lõpus, seotud Kalevipoja muistenditega	
✓ 73. Kivikülv "Kalevipoja sild"	Alatskivi k/n Alatskivi sovh. Nina küla tuletorni juures 200 m	Suurtest rändrahnudest neemik Peipsi järves. Seotud Kalevipoja muistenditega. Kasutatakse puhkekohana.	
✓ 74. Ohvrikivi "Noorema Kalevipoja kivi"	Äksi k/n, "Avangard" kolh. Saadjärve küla teest 120 m põhjas, pollul	Granit, 4,0x3,9x1,45 m Ü.=12,9. Ohvrikivi väge paljude ohvrilohkudega seotud Kalevipoja muistenditega	
✓ 75. Õvi kivikülv	Kärevere k/n Sootaga sovh. Emajõe osak. Õvi	0,4 ha suurusel alal rahnudest kivikülv	

1	2	3	4
<u>V Dendraaviumid ja viljapuuaiad</u>			
76.	Kiviktaimla "Eldo-raado"	Elva k/n, kase-küla, kod. P. Schulmanni aed	1927. a. rajatud väga liigirikas kiviktaimla millist valdaja pidevalt täiendab
✓ 77.	3 pirnipuud	Konguta k/n, EPA turismibaas	Põlised, suurevõraga kultuurpirnid, külmakindel sort
78.	Raigaste kooli õunapuused	Rõngu k/n, Rõngu sovh. Raigaste end. kool	Vana sordirohke õunapuused, istutas luuletaja O. Grossmidt
✓ 79.	Jaan Porti dendraarium	Tartu k/n, Vasula sovh. Kopli-Mardi pere Amme jõe kaldal	0,3 ha suurusele alale rajatud dekoratiivaed. 12 liiki eksoote (nulge, pähkleid). Rajas bioloogidoktor J. Post 1935. a.

VI Botaanilised üksikobjektid

✓ 80.	Loodusliku kollase nartsissi kasvukoht	Vara k/n, Koosa sovh. Sookalduse küla, Singli pere juures	Ainulaadne kollase nartsissi looduslik levikukoht Baltikumis, 0,3 ha suurusel alal, teaduslik tähtsusega
✓ 81.	Looduslik mägisibula levikuala	Nõo k/n, "Komnoore" kolh. Toravere veskist kirdes, 0,2 km Tepri palus	Ainulaadne ulatuslik mägisibula levikuala

VII Zooloogilised üksikobjektid

✓ 82.	Metsasipelgate koloonia	Alatskivi k/n Alatskivi m/k, Mäike v/k, kv. nr. 25, 26, 28, 32.	Suur metsasipelgate koloonia (salu- ja metsakuldased), milline omab tähtsat bioloogilises metsakaitses

/V. Johanson/

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee sekretäri aj. kt.

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee
otsus nr.99, 9.septembril 1964.a.
juurde

Riikliku kaitse alla võetud vabariikliku
tähtsusega loodusobjektide loetelu

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Asukoht	Lühike kirjeldus
1	2	3	4
<u>I Maastikulised keelualad</u> (ENSV Ministrite Nõukogu 14.veebruari 1964.a. määruse nr.33alusel)			
1.	Riiklik maastiku- line keeluala "Vooremaa"	Äksi k/n "Avangard" kolh.	Keeluala lõunaosa, Saadjärve ja Soitsjärve, Iseloomulik järvederikas suurvoorte maastik
<u>II Botaanilis-zooloogilised kulualad</u> (ENSV Ministrite Nõukogu 6.aprilli 1959.a.määruse nr.119 alusel)			
2.	Riiklik botaanilis- zooloogiline keelu- ala "Looduskaitse kvartal"Järvseljal"	Võnnu k/n Järvselja k/v nr.226	19 ha suurune puistu põhi- osa vanusega 160 ja 100 a. Maa-ala on puutumatu reser- vaat metsa säilitamisega looduslikus seisundis
<u>III Maastiku üksikelemendid</u> (ENSV Ministrite Nõukogu 13.märtsi 1959.a. korralduse nr.331-k lisa nr.1 alusel)			
3.	Kallaste järsak- kallas	Kallaste linn	Keskdevoni liivakivi pal- jand Peipsi kaldal 200 m pikkuselt. Maaliline järsak- kallas
4.	Vapramägi	Nõo k/n, Peedu m/k, Kulbimäe v/k kv.nr.50, 51, 52, 53	Maastikuliselt kaunis okas- puumetsaga kaetud mägi lookleva Elva jõega jalamil. Kaitseala suurus 70 ha.
5.	Tamme paljand	Rannu k/n, Lenini nim.sovhoos, Võrtsjärve kal- dal, Tamme külas	Looduslikult kaunis devoni liivakivi paljand Võrtsjärve idakaldal 200 m pikkuselt üks rikkalikumaid rüükalade leukohti Bestis

1	2	3	4
6.	Aruküla koopad	Tartu k/n, Lenin- gradi mnt. ääres linna piirist 0,6 km	Oletatav muinaseestlaste pelgukoobastik 1,5 ha suuru- sel alal. Kaevatud liiva- kivisse, kust on leitud väga rohkesti väljasurnud rüükalae- jäänuseid
IV <u>Pargid</u> (ENSV Ministrite Nõukogu 5. juuni 1959. a. määruse nr. 218 lisa alusel).			
7.	Kambja park	Kambja k/n, Kambja 8-kl. koolikujunduslik juures	Looduslikult kaunis vaba- park paljude võõrpuuliikidega, nende hulgas kuni 220 a. vanuseid lehiseid. Hästi seotud maas- tiku ja hoonetega
8.	Vara park ja allee	Vara k/n, Vara rahvamaja juures	Huvitava kujundusega 7,2 ha suurune park, kus on liidetud vaba kujunduslik ning klassitsistlik rangeilmeline park. Palju põliseid lehiseid Allee lehistest kuni 1 km. pikk
9.	Kokora park ja seedermänni puiestee	Alatskivi k/n "Kalev" kolhoosi keskuse juures	Omapärane terassiline park ligi 30 puuliigiga, mitmete huvitavate eksootidega (4 liiki nulgusi) suurusega 14,2 ha.
V <u>Põlised puud</u> (ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juh. 12. märtsi 1959. a. käskkirja nr. 25 lisa nr. 2 alusel).			
10.	Peetrimänd	Elva linn, spordi- väljaku juures	Ü. = 3,10 m k. = 15 m.
11.	Mesikäpa mänd e. Ilumänd	Elva linn, Valga mnt. ääres	Ü. = 3,13 m k. = 12 m
12.	Kaarlimännid 3 tk.	Elva linn, kange- laskalmistu juures	Ü. = 3,23 m, 2,30 m, 2,30 m k. = 11 m, 11 m, 12 m. väga dekoratiivsed
13.	Mäe-Arbi mänd	Elva linn, Nõlvaku tn. Arbimäel	Ü. = 3,66 m k. = 10 m
14.	Saar	Kallaste linn Võidu tn. 56 maja juures	Ü. = 3,65 m k. = 20 m
15.	Truuduse tamm	Alatskivi k/n Alatskivi kolhoos Alatskivi linna- mäest lõunas loo m	Ü. = 4,20 m k. = 25 m seotud rahvapärimestega

1	2	3	4
16.	Teelahkme kask	Alatskivi k/n, "Kalev" kolhoos, Alatskivi-Kokora teeristil bussipeatuses	Ü. = 3,05 m k. = 18 m
17.	Kask	Alatskivi k/n Savastvere algkooli õuel	Ü. = 3,15 m k. = 20 m
18.	2 kuuske	Elva k/n, Peedu m/k Kirepi v/k, kv.nr. 92	Ü. = 3 m ja 3,5 m k. = 25 m ja 22 m
19.	Kuuski	Elva k/n, Peedu m/k Illu v/k, kv.nr. 101	Ü. = 2,82 m k. = 23 m
20.	Pärn	Haaslava k/n, "Tee Kommunistide" kolhoos Loko pere juures	Ü. = 3,2 m k. = 13 m
21.	Mänd	Kambja k/n, Kambja m/k, Kambja v/k, kv.nr. 65	Ü. = 2,5 m k. = 30 m
22.	Kuuski	Kambja k/n, Kambja m/k, Kambja v/k, kv.nr. 21	Ü. = 2,6 m k. = 30 m
23.	Kuningapärn e. Vapramäe pärn	Nõo k/n, Peedu m/k, Kulbimäe v/k, kv.nr. 51	Ü. = 3,3 m k. = 16 m seotud rahvapärimustega Põhjasõjast
24.	2 pärna	Konguta k/n, "Rahu" kolhoos, Norra pere juures	Ü. = 2,4 m ja 3,4 m k. = 17 m ja 18 m
25.	Pärn	Konguta k/n, Konguta Lastekodu pargis	Ü. = 4,4 m k. = 16 m
26.	Triitsu tamm	Koosa k/n, Koosa sovhoos, Luha karjalauda lähedal	Ü. = 4,8 m k. = 21 m (seotud rahvapärimustega (sulase puhkepaik)
27.	Kask	Puhja k/n, Puhja kolh. Sütü pere aias	Ü. = 3 m k. = 22 m
28.	3 pärna	Rannu k/n, Rannu kolh., Rannu 8-kl. kooli lähedal	Ü. = 3,6 m, 2,7 m, ja 2,65 m k. = 28 m Puud huvitavalt kokku kasvanud
29.	2 hiie tamme	Rõngu k/n, Rõngu aiandussovhoos, Tamme	Ü. = 5,5 m ja 3,6 m k. = 25 m ja 16 m Rahvatraditsioonides muistsed hiiepuud

Handwritten marks

1	2	3	4
<i>lat</i> 30.	2 pärna	Rõngu k/n, Teedla sovhoosi, Kirepi küla, Laane pere aias	Ü.= 2,85 m ja 3,65 m k.= 28 m
<i>lat</i> 31.	3 pärna	Ulila k/n, "Tous" kolh., Väike-Ülila end.kooli pargis	Ü.= 2,5 m, 2,3 m ja 3,7 m k.= 25 m
<i>lat</i> 32.	2 vahert	Ulila k/n, Ulila Lasteaia pargis	Ü.= 2 m ja 1,6 m k.= 22 m ja 20 m
<i>lat</i> 33.	Rämsi pajud 2 tk.	Ulila k/n, Uula sovhoos, Rämsi-Puhja tee ääres	Ü.= 3,75 m ja 3 m k.= 19 m ja 20 m
<i>lat</i> 34.	Tamm	Vara k/n, Vara kiriku ees	Ü.= 4,20 m k.= 24 m Rahvatraditsioonide muistne ohvripuu
<i>lat</i> 35.	3 tamme	Vara k/n, Vara kolhoos, Vara rahvamaja pargis	Ü.= 4,60 m, 4,65 m ja 3,80 m k.= 20 m, 23 m ja 22 m Puud pärinevad 1700.aastate eksisteerinud vanast pargis
<i>lat</i> 36.	Kotkapesa mänd	Võnnu k/n, Järvselja Öppe-Katsemajand, Apnasaare v/k, kv.nr.19	Ü.= 2,5 m k.= 22 m
<i>lat</i> 37.	4 mändi	Võnnu k/n, Ahunapalu kalmistu	Ü.= 2,6 m k.= 20 m
<i>lat</i> 38.	2 kadakat	Võnnu k/n, Ahunapalu kalmistu	Ü.= 1,55 m ja 0,8 m k.= 10 m ja 14 m
<i>lat</i> 39.	Kuninga mänd	Võnnu k/n, Järvselja Öppe-Katsemajand, Haavametsa-Järvselja tee ääres	Ü.= 3,3 m k.= 32 m
<i>lat</i> 40.	Vabaduse tamm	Võnnu k/n, Võnnu kolh. Võnnu pargis	Ü.= 2,4 m k.= 20 m Ajalooliste andmetega (Istu-tas Ph.E.Körber 18191.a.)
<i>lat</i> 41.	Hiiepärn	Võnnu k/n, Võnnu kolh. Mäesuutsu pere juures	Ü.= 4,5 m k.= 8 m Hiiepuu ajalooliste andme-tega

1	2	3	4
VI Rändrahnud ja kivikülvid (ENSV MN Loodus- kaitse Valitsuse juh. 17.märtsi 1959.a. käskkirja nr.25 lisa nr.1 alusel)			
lat	42. Pärsikivi	Alatskivi k/n, 21. Juuni nim. kolh. Pärsikivi küla Peipsist läände 0,5 km.	Pegmatiit 6,5x4x2 m Ü. = 16 m Seotud Kalevipoja muistenditega
lat	43. Laanekivi	Alatskivi k/n, "Kalev kolh. Tõruvere küla heinamaal	Rabakivi 7x6x2,8 m Ü. = 25 m Seotud Kalevipoja muistenditega
lat	44. Tondikivi	Rõngu k/n, Valguta kolh. Koruste	Graniit 7x3x2,5 m Ü. = 15 m Arvukalt rahvapärimusi
lat	45. Teedla ränd- rahh kivikülv selle ümbruses	Rõngu k/n, Teedla sovhoosi keskuses, oja kaldal	Pegmatiit 6,3x4,8x1,8 m Ü. = 17 m Kivikülv 2 ha alal
lat	46. Suurkivi rahn	Luunja k/n, Emajõe kolh., Kikaste küla	8x7x2,4 m Ü. = 28 m Seotud Kalevipoja muistenditega
lat	47. Kohtukivi	Luunja k/n, Emajõe kolh., Kavastu-Koosa mnt, Säres, Kavastu külas	5,5x2,8x2,0 m Ü. = 13,7 m Seotud rahvapärimusteg
lat	48. Vedu nõiakivi e. Nõiarahn	Tartu k/n, "Tulevik" kolh. Vedu küla, Lenin- gradi maanteest idas 2,4 km	Rabakivi 2x3x3,5 m Ü. = 11,4 m Seotud Kalevipoja muistenditega ja rahvapärimustega
lat	49. Keskmise Kalevi- poja lingukivi	Äksi k/n "Avangard" kolh. Põltsamaa küla, Saadjärve kaldast 50 m	4,5x2,3x2,3 m Ü. = 12 m Seotud Kalevipoja muistenditega (liisukivi)
lat	50. Kalevipoja lingukivi	Äksi k/n, "Avangard" kolh. Saadjärve ida- kaldal, Saadjärve pargis	Graniit 4,5x2,8x2,1 m Seotud Kalevipoja muistenditega
lat	51. Põllukivi	Vara k/n, Koosa sovho. Sookalduse küla	Rabakivi 13,7x-x4,3 m Ü. = 29 m Seotud Kalevipoja muistenditega

1	2	3	4

VII Dekoratiivsed taimeliigid (ENSV Ministrite Nõukogu 24.dets.1958.a. korralduse nr.2015-k lisa nr.2 ning 4.veebr.1964.a. määruse nr.56 lisa nr.4 alusel)

- 52. Kuldking (Cypripedium calceolus)
- 53. Näsiniiin (Daphne mezereum)
- 54. Sinine emajuur (Gentiana pneumonanthe)
- 55. Niid-Kuremõök (Gladiolus imbricatus)
- 56. Siberi võhumõök (Iris sibirica)
- 57. Valge vesiroos (Nymphaea alba)
- 58. Väike vesiroos (Nyruphala candida)
- 59. Mägisibul (Sempervivus soboliferum)
- 60. Harilik kääkuld (Helichrysum arenarium)

/V. Johanson/
Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee sekretäri aj.kt.

L i s a nr.3

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee
otsus nr.99, 9.septembril
1964.a. juurde

I Riikliku looduskaitse alla võetud
vabariikliku ja kohaliku tähtsusega
parkide kaitse korraldamise eeskiri

1. Parkide riikliku kaitse ülesandeks on parandada elanikkonna elutingimusi, luua võimalusi kultuurseks puhkuseks ning parginduse alaseks teaduslikuks uurimistööks. Seega tuleb parke kaitsta sanitaar-hügieenilistel ja teaduslikel eesmärkudel.

2. Keelata riikliku kaitse alla võetud parkides igasugune puude ja põõsaste vigastamine ning raiumine (välja arvatud sanitaarraied kooskõlastatult kohaliku metsamajandiga ning raied, mis on seotud parkide kujunduse muutmisega kooskõlas käesoleva eeskirja punktiga nr.4), karjatamine, igasuguste kaeviste kaevamine, masinate ja seadmete parkimine, kütteõlide hoidmine, masinatega sõitmine väljaspool selleks ettenähtud teid, igasugune prahistamine ning muud parki ja selle üldilmet kahjustavad tegevused.

3. Parkidesse uute ehituste püstitamine, olemasolevate kapitaalsete varemete lõhkumine ning läbi parkide elektriliini- ja teetrasside rajamine tuleb kooskõlastada Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsusega.

4. Lubada riikliku kaitse alla võetud parkide kujunduse muutmist ainult projekteerimisorganisatsiooni või vastava eriala spetsialisti poolt koostatud ning Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse kinnitatud projekti või skeemi (koos tööde loeteluga) järgi.

5. Maavaldajad on kohustatud oma maavalduse piires olevaid parke kaitsma ning hooldama ja korrastama vastavalt Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse poolt antud juhendile.

II Riikliku looduskaitse alla võetud
vabariikliku ja kohaliku tähtsusega
geoloogiliste ja maastikuliste üksik-
objektide kaitse korraldamise eeskiri

=====

1. Geoloogiliste ja maastikuliste üksikobjektide (üksikelementide) riikliku kaitse eesmärgiks on säilitada meie haruldasemaid ja teaduslikult huvitavamaid rändrahned ja kivikülve, aluspõhja paljandeid, jugasid, meteoriidikraatreid, koopaid, karstialasid, maapinnavorme: veekogusid ning looduslikult kauneid puhkekohti.

2. Riikliku kaitse alla võetud geoloogiliste ja maastikuliste üksikobjektide säilitamise eesmärgil on keelatud:

a) rändrahnude ja kivikülvide kahjustamine ja loodusliku ilme ning asukoha muutmine, samuti nende lähema ümbruse risustamine;

b) aluspõhja paljanditest, jugade astangutest, meteoriidikraatritest ning koobastest pae (lubjakivi, dolomiidi) murdmine või liiva kaevandamine (kui see pole seotud objekti hooldamisega), paljandite ja koobaste rikkumine nimede jm. sissekraapimise teel, jugade veejõu kasutamise edasine suurendamine, jõesäangi süvendamine või risustamine või mõnel muul viisil paljandite, jugade, meteoriidikraatrite ja koobaste ning nende lähema ümbruse loodusliku ilme rikkumine või muutmine;

c) karstialadel pae murdmine, kruusa ja liiva kaevandamine, prahi mahapanek, reovete juhtimine karstilehtritesse ning karstimoodustiste looduslike ilme igasugusel muul viisil rikkumine;

d) mägede, kuplite, orgude, astangute jt. pinnavormide loodusliku ilme rikkumine neist maavarade kaevandamise, lageraie või mõnel muul teel;

e) järvede, jõgede ja allikate veetaseme muutmine, vete risustamine ja reostamine ning muul viisil veekogude ja nende kallaste rikkumine ning loodusliku ilme muutmine;

f) looduslikult kaunites puhkekohtades liiva, kruusa jm. kaevandamine, lageraied, kasvavate puude ja põõsaste vigastamine, vete reostamine, ala prahistamine või mingil muul viisil rikkumine.

3. Turistidel ja ekskursioonidel kasutada riikliku looduskaitse alla kuuluvate objektide külastamisel autode parkimisel ja telkide püstitamisel selleks ettenähtud kohti.

4. Uute ehituste püstitamine geoloogilistele ja maastikulistele üksikobjektidele või nende otsesesse lähedusse, kuivendusvete juhtimine karstilehtritesse jt. tööd, mis muudavad suuremal või vähemal määral kaitsealuste objektide või nende lähema ümbruse looduslikku ilmet, tulevad kooskõlastada vastava rajooni TSN Täitevkomitee looduskaitse komisjoniga ning vabariikliku tähtsusega objektide korral ka Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsusega.

III Riikliku looduskaitse alla võetud
vabariikliku ja kohaliku tähtsusega
botaaniliste üksikobjektide kaitse
korraldamise eeskiri

=====

1. Botaaniliste objektide riikliku kaitse eesmärgiks on säilitada meie väärtuslikumaid dendraariume, katsekultuure, viljapuuaeda ja viljapuid, metsaosi, puude rühmi ja salusid, puisteid ja üksikuid põliseid või muul põhjuseil kaitset vääriivaid puid ja põõsaid, samuti Eesti NSV-s esinevaid haruldusi, teaduslikult huvipakkuvaid või dekoratiivseid taimeliike.

2. Riikliku kaitse alla võetud botaaniliste üksikobjektide säilitamise eesmärgil on keelatud:

a) dendraariumide, kaitsekultuuride, viljapuuaedade, metsaosade, puude rühmade, salude ja puisteede raiumine, rikkumine või kahjustamine;

b) üksikult kasvavate viljapuude ning põliste või haruldaste puude raiumine, nende võra, tüve ja juurestiku rikkumine või kahjustamine ning puude lähema ümbruse risustamine;

c) liigina kaitse all olevate haruldaste taimede murdmine või puude raiumine, vigastamine (puude koorimine, okste murdmine jne.) või mõnel muul viisil nende kahjustamine kõikjal, kus nad esinevad Eesti NSV looduslikus taimekattes. Nende herbaarset kogumist võib lubada ainult Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsus. Aladel, kus esineb riikliku kaitse all olevaid taimi, on lubatud ainult selline maa-alade kasutamise viis, mis ei ohusta nende taimeliikide olemasolu;

d) liigina kaitse all olevate dekoratiivsete taimede kogumine mitteteaduslikel eesmärkidel ja müük.

3. Dendraariumide, katsekultuuride ja viljapuuaedade rekonstrueerimine tuleb kooõkõlastada Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsusega.

4. Maavaldajad on kohustatud oma maavalduse piires olevaid objekte kaitsma ja hooldama.

IV Riikliku looduskaitse alla võetud vabariikliku ja kohaliku tähtsusega zooloogiliste üksikobjektide kaitse korraldamise eeskiri

=====

1. Zooloogiliste objektide riikliku kaitse eesmärgiks on säilitada Eesti NSV-s esinevaid huvitavamaid loomakooslusi ning haruldusi, teaduslikult huvipakkuvaid või rahvamajanduse seisukohalt kasulikke loomaliike, samuti luua meie vabariigis pesitsevate ja läbirändel peatuvatele lindudele ohutuid pesitsemis- ja rändetingimusi.

2. Riikliku kaitse alla võetud loomaliikide säilitamise eesmärgil on keelatud:

a) kaitsealuseid loomi jälitada, püüda või tappa ükskõik missugusel viisil, samuti hävitada nende pesapaiku, rüüstata pesi ja häirida poegi pesades;

b) Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse loata muuta looduslikke tingimusi kotkaste ja must-toonekurgede pesade ümbruses 200 m raadiusega;

c) laululindude püüdmine puurispidamise või mõnel muul eesmärgil ja nende müük;

d) metsasipelgate (metsakuklase ja salukuklase) pesakuhilate rüüstamine ning vigastamine, samuti sipelgate, nende nukkude ja pesaainese kogumine mistahes eesmärgil.

M ä r k u s : Metsamajanduse organite, teaduslike asutuste või õppeasutuste poolt sipelgapesade ümberaüstamine, poolitamine ja paljundamine metsakaitse eesmärgil on lubatud.

3. Kotkaste ja must-toonekurgede filmimist ja fotografeerimist nende pesapaikadel lubatakse ainult kooskõlastatult Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsusega.

4. Riikliku kaitse all olevate, kuid jahimajanduslikku tähtsust omavate loomaliikide küttimine on lubatud vaid Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse poolt väljaantud erilubade alusel.

5. Juhuslikult püünisesse sattunud kaitse alla kuuluva loomad tuleb viibimata vabastada. Mõrdadesse sattunud lindudele väljapääsu tagamiseks tuleb kalapüügirajoonides kuivatada mõrdasid avatud päradega. Looduskaitse all olevate vigastatud või surma saanud loomade ja lindude - kotkad, toonekured, sookurg, karu, hirv, maraal, lendorav ja kobras - leiust tuleb teatada koheselt Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsusele. Lindude ja loomade püüdmine märgistamiseks teaduslike asutuste poolt on lubatud aasta läbi ja igal pool.

6. Kohtades, kus loomad võivad tekitada tunduvalt majanduslikku kahju, võib Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse eriloal küttida kaitse all olevaid loomaliike nende arvukuse vähendamiseks, sugupoolte arvulise vahekorra reguleerimiseks, sanitaarse seisukorra parandamiseks (voitlus epideemiate ja parasitaarsete haiguste vastu jne.) ning teaduslike uurimisasutuste esildisel ka kollekteerimiseks. Keelatud on läbi viia töid, mis on seotud kaitsealuste loomade massilise hävitamisega.

7. Aladel, mis on võetud riikliku kaitse alla kui lindude pesitsemis- ja peatumiskohad, on keelatud:

ala looduslike tingimuste muutmine (kuivendamine, järvede veepinna madaldamine), vete reostamine, jahipidamine, kogu aasta vältel (välja arvatud röövloomad ja -lindude hävitamine organiseeritud korras kooskõlas jahipidamise eeskirjadega), linnunade kogumine, lindude hirmutamine ja pesade hävitamine. 15.aprillist kuni 1.septembrini roo niitmine ning roo ja rohu põletamine, kuni 15.juulini heina niitmine ja karjatamine. Enne 15.juulit võib heina niita vaid Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse igakordsel eriloal. Lindude massilise pesitsemise perioodil (15.aprillist kuni 1.juulini) on inimeste viibimine neis kohtades lubatud vaid eriti hädavajalikel juhtudel.

Käesolevas lisas toodud eeskirjad on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse juhataja käskkirjaga nr.80, 29.aprillist 1963.a.

V. Johanson

Tartu Rajooni TSN Täitevkomitee
sekretäri aj.kt.